

D'ARTESÀ

NÚMERO DOS
SETEMBRE 1985

RENQUES DE CHOUPOS

FULL DE L'ATENEU
L'ARTESÀ

I MOSTRA D'ESCRITS - 1985

UNA VISITA LLARGAMENT ESPERADA

«Dedicat a en Jordi, perquè la mort va ésser per a ell l'alliberament d'una malaltia que el va tenir presoner durant més de deu anys.»

Molt has tardat amiga. Molt m'has fet esperar la teva visita. Fa molt de temps que et cerco i tu defuges la trobada.

A vegades et pressentia molt a prop, gairebé només calia que obrissis la porta i entressis a la meua cambra.

Ara ja saps que jo no vull fugir. Ara ja no em fas basarda. Me'n feies quan creia que no et desitjaria mai, llavors, quan t'endevinava al llindar de la porta, tot el meu cos es revelava, no volia ni pensar en tu, estava massa enamorat de la teva eterna enemiga. Ella em posseïa amb força i no em deixava ni tan sols entreveure la teva bellesa. Em parlava a cau d'orella dels avantatges del seu amor i em feia milers de promeses per al futur, que, a la fi, no ha volgut complir.

Tants i tants arguments va esgrimir perquè jo no et volgués rebre que va aconseguir que t'odiés com el pitjor enemic.

Però els dies es van anar esmicolant lentament i vaig veure que la meua estimada cada cop s'allunyava més de mi. Tot allò que m'havia promès per despertar en mi el desig d'estimar-la va anar deixant de complir-ho, un xic avui, un xic demà, i heus aquí que ara la rebutjo ja que no m'ha deixat gaudir de res de tot allò que m'havia promès.

Durant un cert temps, que m'ha semblat una eternitat, he estat orfe d'il·lusions, orfe de tot desig, buit de tot sentiment fins que vaig començar a cercar-te per tots els indrets i a totes hores, pensant que tal vegada tu no fores com ella, tal vegada tu fores el meu alliberament, i així, de mica en mica t'he anat estimant.

No és un amor foll, és un amor tranquil i assossegat. Jo sé que tu no promets res, que vénis amb la cara descoberta, sense cap mena de parany, t'ofereixes en la teva crua nuesa tal i com ets, qui t'accepta no va enganyat, sap que tu li donaràs allò que ell necessita.

Tal sols tinc un retret per fer-te: Per què has tardat tant? Per què no has vingut abans a buscar-me? Tu ja em sables preparat. És més, sables que et cridava desesperadament dins dels silencis d'aquelles nits de dolor i solitud.

Dóna'm la mà estimada i porta'm al lloc on pugui oblidar tot el que he sofert.

Agafa'm la mà, ben fort, no fos que l'últim instant ella torni i em robi altre cop la voluntat.

Ara hi veig clar. Ja és ben estrany que justament quan el meu voltant tot és fosc com gola de llop jo hi vegi tan clar. No vull la llum que tot ho descobreix i ho separa, vull la foscor que tot ho ajunta i ho agermana, i, així, sentir-me part de tot allò que m'envolta.

Si tinc la teva mà, amiga, caminaré cap on tu em vulguis dur amb els ulls clucs; tu em guiaràs a port segur, no hi haurà ni tempestes, ni vent, ni sol, ni lluna, tan sols silenci i, a la fi, la pau tant de temps somlada.

Dóna'm la mà. Mort, corre no t'aturis, no fos que la Vida vingués de sobte a robar-me la meua pau.

Barcelona, 19 de juny del 1985.

AIRAM

Si todo lo que ves, es triste, no desesperes. Es simplemente cansancio. Hay momentos/días/años que nadie puede comprender, lo que ocurre. Hay tan solo ideas.

Ciudad mental, cuya única idea/huir/dormir es tan difícil, que se realiza. Oscuridad de la nada. Verdad de la razón/mente/cuerpo que desviada hacia el interior, no comprende que vida es vida, porque sí. Bebe un gran vaso de vida y comprenderás, que no morirás mañana, sino que te estás muriendo, por momentos.

En los Tiempos, de los tiempos, de los tiempos, dentro del ocaso del día. En las nubes de los cráneos húmedos. Allí estarán, las angustiosas pesadillas de las horas resacas de sed. Bandera que sombrea, oscura, como si un cordón umbilical se tratara. Intenta salir de ese casco/cerebro. Fuera las bombas de la paz han estallado ya. Los leones domésticos, de las clases dominantes, a lo único que nos han conducido, ha sido a una delicada y sabrosa cama de cemento de por muerte. Acostumbrados a lo no acostumbrado, seguimos intentando acostumbrarnos a lo de costumbre. Lejos de la nada, sin tiempo ya siquiera de acercarnos.

Vivimos/morimos/partimos pero... todos idos. A esa senda lubricada de mierda, que nos conduce, a la oscuridad de la mente. Luminoso lugar/lugar donde te hallare, ¿dónde podré intercambiar gemidos, gritos y alegrías? ¿Por dónde caracoleas tu asqueroso culo?... Medita, piensa... De que nos sirve esta perpetua carrera por los intrincados laberintos cerumosos de mi pastosa masa intercranial. Asomémonos de una vez por todas. Las ventanas espejovisión, están desde ya, abiertas, tenemos todo lo necesario para todo. Hasta las rafas sacuden sus morros pringados de mierda, por las babeantes cloacas ciudadanas para que los maniacoenfermos puedan ponerse un nuevo apodo como premio a su mal lograda jornada. Por eso amigo salgamos a pasear por esta nuestra justa y merecida ciudad.

Alejado ya del todo y del que más da, viendo llover como ya hacía días no veía agapazado bajo mi gorra marinera y fuertemente azotado por el humo de mi cigarrillo y con la débil mirada que suavemente resbala por mi cara me dije, aquí me muero.

TRUFF

EL PODER DE MIS MUSAS

Siento cuando me atacan
un rato de placer.
El embrujo de mi cuerpo
no sé cual puede llegar a ser.
Vibran con tanta fuerza
que de no haber encontrado
la forma más adecuada
de poderlas desechar,
hubiesen hecho de mí
desgracia de mi poder.
Unas veces me iluminan
para ser creador de Arte,
y en otras a mí me inspiran
quereres de los más grandes.
Cuando entran con maldades
soy un recio criminal
si tengo delante a alguien.
Cuando pasan estas cosas
que, en ocasiones, van juntas,
y las he de separar,
me quedo al fin yo solito
con todito mi relax.
Entonces no existen penas,
sobra el Arte, ya no hay guerras.
Entonces yo no soy nadie,
pues mi yo anda extasiado
con esas musas solteras,
y tan sólo me preparo
para atender el instante
en el que quiero ser yo
sin hacerle daño a nadie.

El Rey de los Reyes

Dins de l'aula el mestre donava els darrers apunts a les notes obtingudes en la primera avaluació, per la velledat de les parets la veu feia ressò i els immensos vitralls i la rosassa de la cúpula tremolaven per acció de l'aiguat que queia i juntament amb el nerviosisme dels alumnes per les properes vacances, no feien cap cas del vell mestre ni tan sols del respecte necessari que calia tenir per a aquest antiquat centre d'ensenyament superior, on les al·legories a la ciència i l'estudi dels vitralls es reflectien en les parets granats. De sobte els trucs dels timbres anuncien la fi de les classes, la veu queda interrompuda pels crits de joia, visques i mils de gresca i histerismes diversos. Com un de sol tots els alumnes es llencen contra la porta de sortida, a la fi puc sortir-me i fora en el replà amb una esgarifança sento el clamoreig de la massa de companys que intenten sortir al carrer per la majestàtica porta principal.

—Faré tard —penso. I sense badar començo a córrer tot sol en direcció a la porta posterior d'accés més petita i amagada, tres pisos em separen i mentre corro vaig veient per primera vegada els passadissos decorats amb grans quadres dels rectors de temps passats, que es troben penjats en les parets de davant, les quals estan pintades de color vermell. Les bigues, marcs i portes, àdhuc el passamà de l'escala eren d'una brillantor exacerbadà, una estora posada en el mig del terra feia joc amb les parets i donava un caire monàstic i oficiós.

Baixant corrent, saltant els graons de quatre en quatre i arribant al segon pis veig un petit gra sota l'estora, em paro a contemplar aquesta interferència en l'aspecte global de la situació, m'apropro per estudiar dins de les meves possibilitats d'acció la solució d'aquesta tara i crec que la forma més correcta i ràpida és amb el peu xafar el bony. Sobtadament quedo paratitzat, una rat amb el llom roig surt cagant llets i segueixo petrificat quan l'animal desapareix del meu camp visual. I em qüestiono:

—Hi han rates vermelles?

Fora de la murada del centre els familiars esperen la sortida dels estudiants; ha parat de ploure i han guarnit amb estores al carrer i la plaça, les senyeres onegen en les balconades, tal com està guarnit fa que sembli destinat per acollir algú important. En una i altra banda uns guàrdies amb uniforme de gala fan maniobres, el casc amb les plomes al vent, el corretjam lluent, el contrast de la cassaca blava i el pantaló blanc, l'espasa penjada amb naturalitat, fan que milers d'ulls es quedin bocabadats de veure'ls. Entre els companys que han pogut sortir per la porta hi ha gent gran vestits amb esmòquing i levita, sobre la testa quasi tots porten el típic barret de copa. Hom veia que eren ninots per a decoració, tot això queda molt ridícul, parlant com si el món que els envoltés no fos amb ells ni presten atenció a la cridòria i la gresca que fan els xavals esperant l'avís per sortir i trobar-se amb llurs familiars, mentre tant els càntics i les rialles tot ho omplen. He pogut sortir al carrer aprofitant que un home ha obert una de les tanques blanques que fan servir per deixar par als automòbils, em quedo mirant el magnífic espectacle que tinc davant dels meus ulls ple de contrast.

—Aquest cúmul benentès és transitori —penso, mentre el gos del guàrdia em llepa la mà.

—De cop la màgia de l'espectacle es trenca, l'home de la tanca pega coça a un alumne sense cap motiu, la caiguda del xicot és contundent i la sang que li apareix en el rostre ho

manifesta, el ferit és retirat ràpidament a la infermeria, al mateix instant jo i uns quants nois ens dirigim cap a ell i l'incorpem pel fet.

—Què heu fet? Qui sou vos? —crido. Cada vegada que l'interrogó ell no contesta i la situació esdevé tensa, el cercle d'alumnes es fa gran i l'home respira de pressa, profundament, una dona que n'era amb ell en el moment de produir-se la puntada comença a cridar esbojarradament.

—Deixeu-lo! Una veu aspra que ve de darrera fa sentència:

—És el dire!! —La situació esdevé dramàtica i el cercle és ja molt tumultuós, l'home no diu res i aferrat a la tanca se li escapa la vida. Un clam d'unanimitat es fa ressò i totes les boques s'obren i de dins surt el crit que tothom coreja.

—El dire és un polles! Adonant-me'n de la desesperació d'aquells instants faig que sigui a un banc de la plaça, arrossegant-lo com puc, la massa de companys que ens envolta segueix cridant cada vegada més fort, assegut amb el cap sobre els genolls deixo anar inconscientment el que en aquell moment em ve al cap com una bomba, les veus s'ennueguen de cop.

—Que me'n diu de les rates vermelles? —El silenci és total, ell calla, tothom calla. Hi tomo.

—Les rates, què? Unes mans negres es posen sobre d'ell seguit d'un cap també negre, de la boca van aparèixer les dents blanques que intenten reflectir un somriure, l'home esverat per aquesta aparició llança un crit de fàstic que trenca el silenci produït moments abans.

—Racista!! —exclama la gent. La forta tibantor fa que torni el clam atronador.

—El dire és un polles!!

EPÍLEG

De lluny sento unes sirenes que s'apropen cap a nosaltres i el cercle és va retirant lentament deixant pas a la bòfia, ell i jo ens quedem asseguts al banc sols, l'expressió de la cara de crispació i de terror sofreix un canvi profund, els colors i la forma humana tornen a aparèixer i amb un somriure maliciós que se li queda gravat en el rostre quan veu aparèixer la bòfia. Predisposo la malifeta i sento repicar en la meua oïda i al mateix temps les seves mans m'agafen pel coll.

—Ja et tinc! Davant meu veig aparèixer la policia i una rialla escruixidora fa ressonància i es trenca quan de cop...

Una urpa negra i unes ales surten del meu cos, amb les urpes l'aferro pel coll i començo a volar arrossegant-lo, el em mira amb els ulls desorbitats mentre a baix la massa de gent alcen els caps per mirar-nos, a les boques obertes s'eleva el crit unànime.

—Gilipolles!

JORDI POPE

ELS GEGANTS DE GRÀCIA

Molts són el barris barcelonins que tenen els seus propis gegants —es calculen, actualment, pel cap baix unes cinquanta parelles de gegants— i l'ex-vila de Gràcia no podia ser l'excepció.

Per Sant Jordi de 1981, l'Ajuntament de l'ex-vila de Gràcia convocà un concurs de projectes de gegants i dracs, perquè el barri no en tenia de propis.

Per tal de trobar els personatges més adients, calgué capbussar-se en la història de la vila i la seva idiosincràsia cercant un moment històric, prou representatiu, que donés la base per poder-los crear, de manera que ens simbolitzessin.

Gràcia, malgrat ser un barri immers al bell mig de Barcelona, conserva un caràcter que li és molt propi i el fa diferent de la resta de la ciutat, tant en l'estructura urbana com en l'aspecte humà.

Gràcia, territori del pla de Barcelona ocupant d'una part del que s'ha conegut com «Hort i vinyet de Barcelona», és un municipi d'aparició tardana en relació a d'altres pobles del pla com Sant Vicenç de Sarrià, Sant Joan d'Horta, etc. El seu topònim ve del convent del mateix nom, bastit per fra Josep de la Concepció, en terrenys donats pel regidor del consell de Catalunya, Josep Dalmau, pel gener de 1626. El convent fou entregat als carmelites de Sant Josep, que hi posaren un seminari, i l'anomenaren Santa Maria de Gràcia. Als seminaristes, per ser de Sant Josep, els deien els Josepets, nom que ha arribat fins als nostres dies. L'església és una típica mostra barroca catalana, amb cúpula, que ha sobreviscut a la desaparició del convent i es troba a la plaça Lesseps. A les envistes d'aquest convent, s'anaren conformant una sèrie de masies, com per exemple la de Ca n'Alegre (1688), que, amb moltes d'altres, contribuïren a l'expansió de la futura població. Aquest nucli humà apareix consignat documentalment amb el nom de Gràcia l'any 1767. En aquest temps Gràcia és essencialment una comunitat agrícola i ramadera. A finals del segle XVIII, a causa d'una forta immigració, l'economia agro-pecuària del lloc es transforma en economia artesanal, menestral, de fabricació de rajoles, tèxtil, etc. El desenvolupament industrial, humà i urbà que Gràcia va assolir la porta a una aspiració ben justa i popular al llarg de tot el segle XIX: la independència municipal de Barcelona. Així el 1820 hi ha un intent formal d'autonomia municipal que fracassà i no s'aconseguiria allò que s'aspirava fins a l'any següent. El primer Ajuntament s'instal·là al convent de Jesús, el qual es transformà en la primera Casa de la Vila. Però el 1823, els Cent mil Fills de Sant Lluís i Ferran VII envaeixen i assetgen Barcelona i el seu exèrcit acampa a Gràcia. Aquest any per decret de Ferran, al Port de Santa Maria, queda derogada la primera autonomia si bé la vila ja s'havia anticipat a aquesta circumstància. També són suprimits els convents i els Josepets passa a ser parròquia.

La celebració de la Festa Major per la Mare de Déu d'Agost és testimoniada el 1827 i des del 1830 l'important aplec de Sant Medir, mostres folklòriques que conserven encara llur vigència. El mateix 1830 una cèdula reial concedia a Gràcia el títol de vila amb el nom de Sant Ferran i Santa Amàlia, però aquesta segona experiència autonòmica tampoc no fou efectiva. El desig dels graciencs d'ésser independents era molt fort. L'any 1845 és promulgada una llei municipal que estableix que podran ser municipis independents aquells districtes o zones amb més de cent veïns que ho demanin. No cal dir que Gràcia fou dels primers llocs en acollir-se a la nova llei. I l'any 1850, quan ja comptava amb 13.548 habitants, es convertia en municipi independent fins al 1897, any de la seva annexió a Barcelona, enmig d'una forta oposició popular.

És d'aquesta època d'esplendor de la vila i en record del Batlle, Pau Fatjó, l'artífex que va aconseguir la independència municipal per a Gràcia, que el gegant pren el seu nom de Pau. El nom al·legòric de la geganta, Llibertat, ve de la plaça i Mercat de la Llibertat. Aquest mercat és el més vell de la vila (1840), i el començament complia funcions de born, ja que era descobert. Després, el 1875, es va cobrir —pel deixeble d'Antoni Gaudí, el gracienc Francesc Berenguer— amb forjats modernistes que encara avui es conserven.

Els gegants de Gràcia van ser estrenats i sortiren al carrer per la Mare de Déu d'Agost de 1982. D'aleshores ençà han participat en d'altres festes barcelonines. Així, l'any passat, van assistir a les festes de la Mercè.

El proper 24 d'abril d'enguany van ser batejats a la plaça Rius i Taulet, davant l'Ajuntament, amb els noms, ja esmentats, d'En Pau i Na Llibertat, amb els gegants de la Ciutat (En Ferran i Na Isabel) com a padrins. També hi van ser convidats els gegants de Vilafranca del Penedès, els «Cubanos» de Sitges,

els de Gualba i els del barri del Coll, que feien la seva primera sortida. En la festa participaren nombroses colles d'animació i nens de les escoles del districte, que portaven ninots fets a llurs centres. El dia fou esplèndid i s'aplegà un nombre públic que donà vistositat a una festa molt simpàtica.

En Pau, té una alçada de divuit pams i mig i un pes de 82 kg, duu un barret de mitja copa a la mà dreta i cobreix el cos amb una capa o gambeto de color verd fosc.

Na Llibertat, té una alçada de divuit pams i un pes de 74 kg, porta a la mà dreta un ventall amb la flor de lis, que és l'escut de la vila, i un vestit marró clar estampat amb volants. Són fets per Àngels Juglar que s'inspirà en el guarniment que duïen els dansaires per la festa de Sant Isidre que antigament se celebrava a Gràcia.

Tenen un aire senyorial i camperol alhora i representen fidelment el tipus de parella de classe mitjana molt propi de l'època del segle passat a Gràcia. Per tot això els desitjo una llarga vida representant i donant a conèixer, allà on vagin, la nostra estimada ex-vila de Gràcia.

ANTONI HURTADO

Ajuntament de Barcelona

BARCELONA, MÉS QUE MAL